

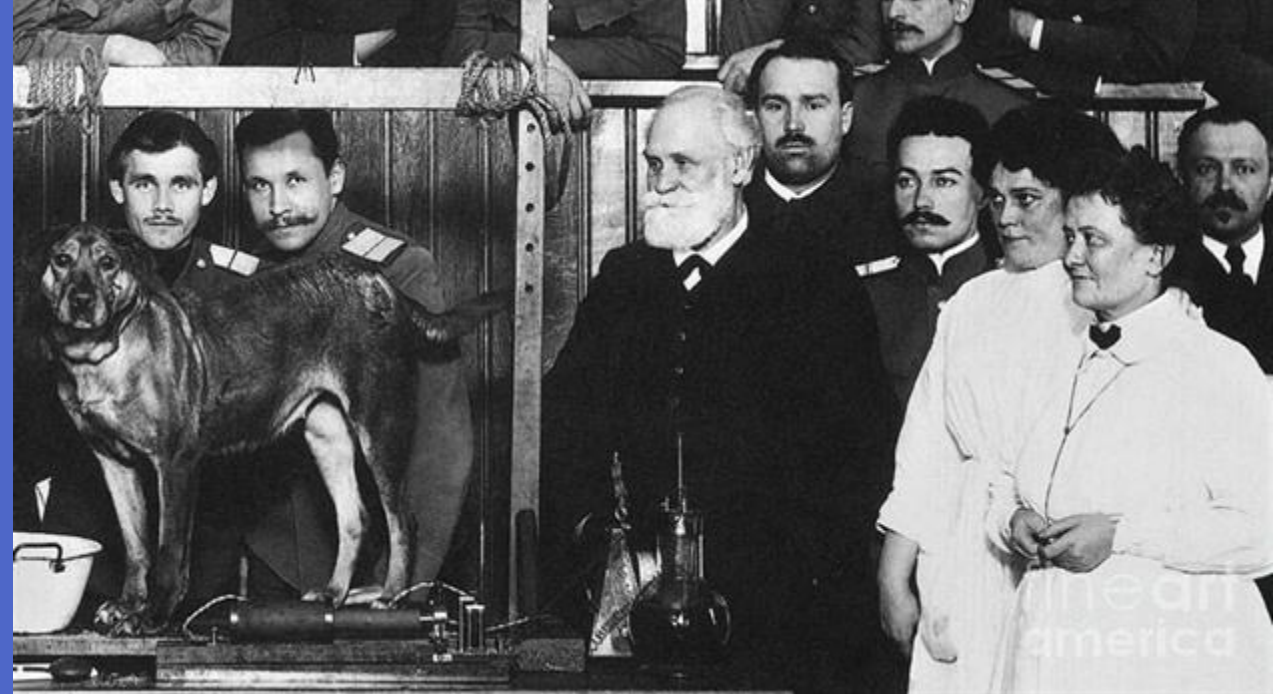

- ▷ *Ako naučiť psa nečurať v byte?*
- ▷ *Ako naučiť dieťa po sebe umývať riad?*

Behaviorismus

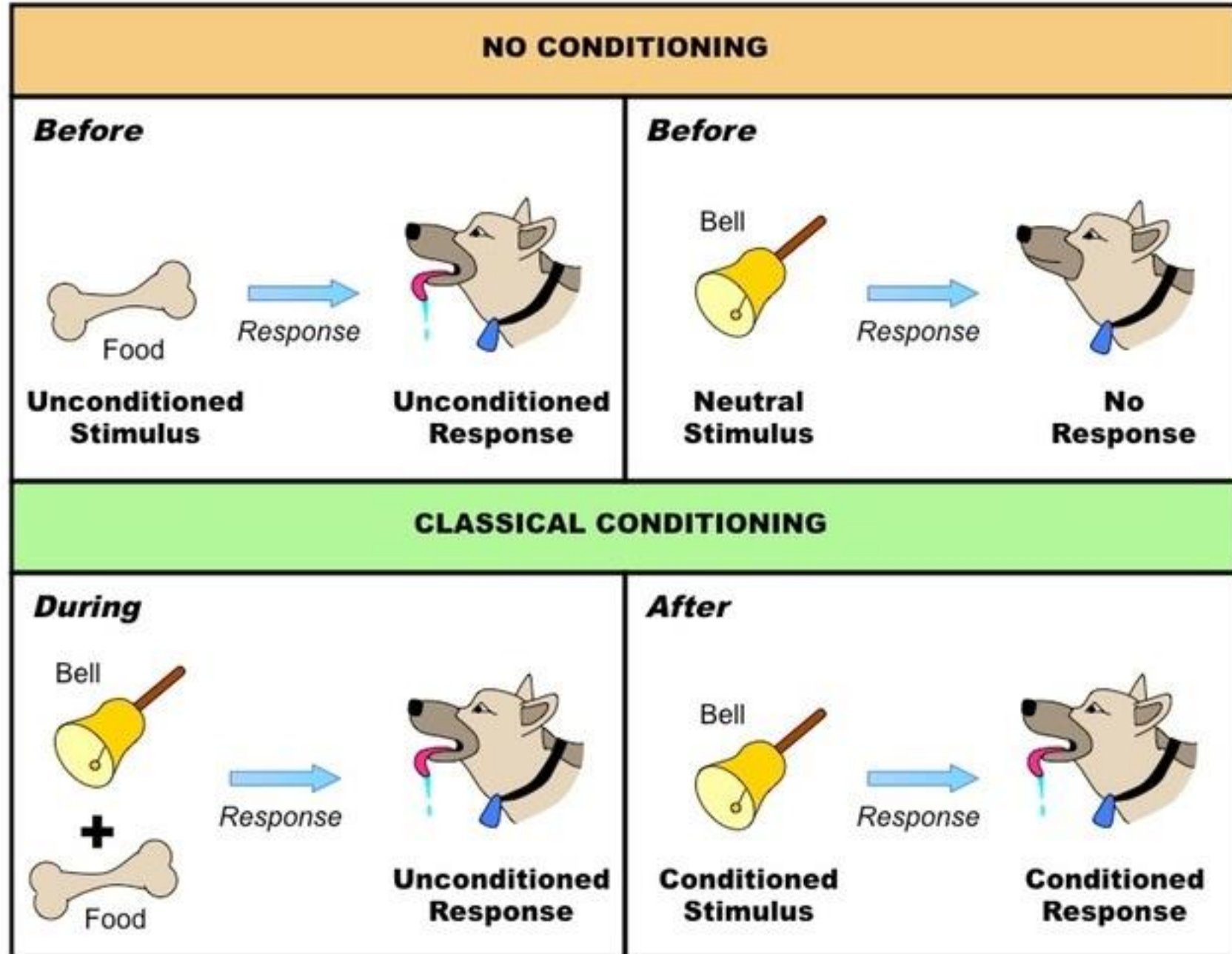
Klasické podmieňovanie

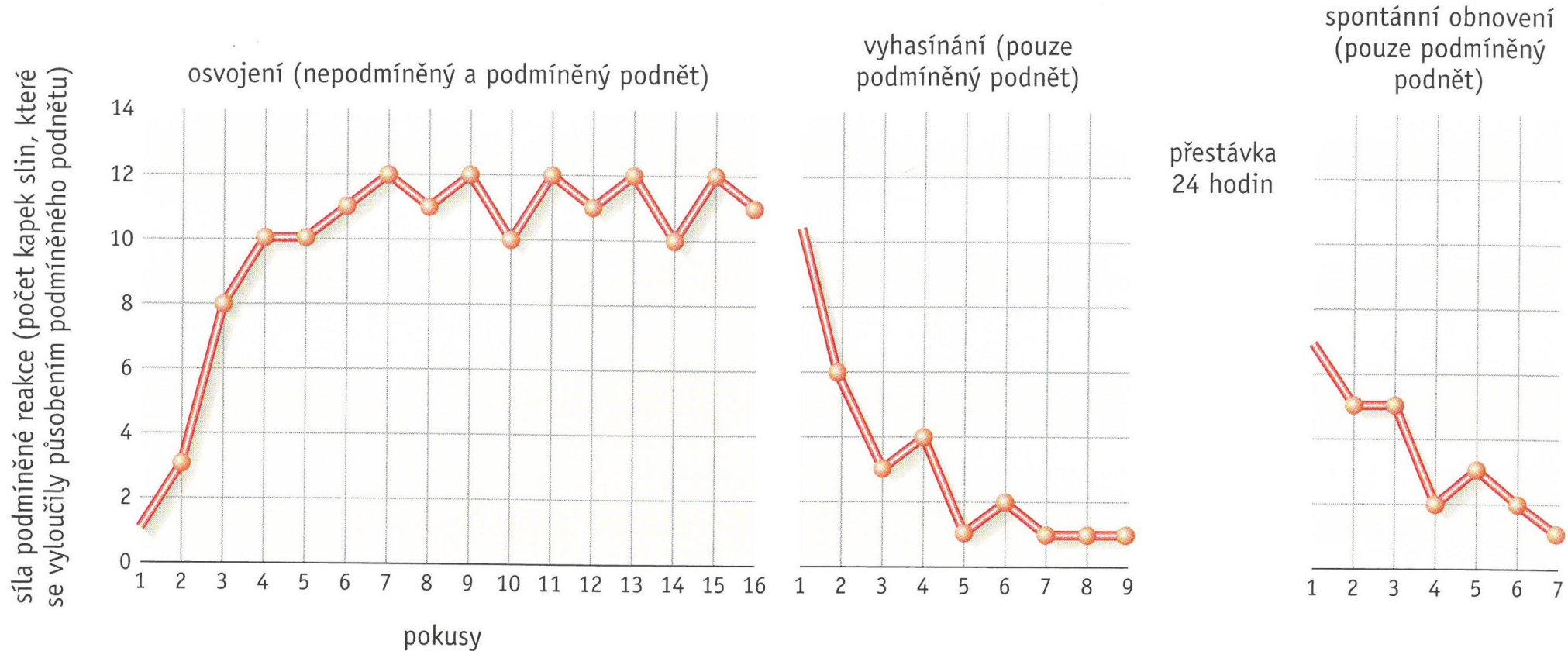
Proces učenia, pri ktorom sa pôvodne neutrálny podnet asociuje s iným podnetom na základe opakovaného spájania týchto dvoch podnetov

I. P. Pavlov 1849-1936

- ▷ Nepodmienny podnet
- ▷ Nepodmienná reakcia
- ▷ Neutrálny podnet - Podmienny podnet
- ▷ Podmienná reakcia

Osvojovanie, vyhasínanie, spontánne obnovenie

OBRÁZEK 7.2

Osvojení a vyhasnutí podmíněné reakce. Křivka v levé části obrázku znázorňuje fázi osvojení. Na svislé ose je zachycen počet kapek slin vyloučených v reakci na podmíněný podnět (před objevením nepodmíněného podnětu); vodorovná osa zachycuje počet pokusů. Po 16 pokusech se experimentátor zaměřil na fázi vyhasínání: výsledky zachycuje prostřední část grafu. Pravá část grafu znázorňuje spontánní obnovení reakce po čtyřiaadvacetihodinové přestávce. (Zdroj: I. P. Pavlov: *Conditioned Reflexes*. © 1927, Oxford University Press. Přetištěno se svolením Oxford University Press.)

Klasické podmieňovanie

- ▷ Generalizácia podnetu
- ▷ Rozlišovanie podnetu
- ▷ Časová styčnosť / stálosť spojenia
- ▷ Biologické faktory
- ▷ Podmieňovanie druhého rádu

J. B. Watson

1878-1958

- ▷ 1913: *Psychology as the behaviorist views it*
- ▷ Psychológia ako objektívna experimentálna disciplína prírodných vied
- ▷ Cieľ: predikcia a kontrola správania
- ▷ Introspekcie je nevedecká, vedomie sa nedá skúmať
- ▷ Medzi zvieracím a ľudským správaním nie je rozdiel

„Give me a dozen healthy infants, well-formed, and my own specified world to bring them up in and I'll guarantee to take any one at random and train him to become any type of specialist I might select – doctor, lawyer, artist, merchant-chief and, yes, even beggar-man and thief, regardless of his talents, penchants, tendencies, abilities, vocations, and race of his ancestors.“

„Dejte mi tucet zdravých, dobře stavěných dětí a můj vlastní svět, ve kterém bych je mohl vychovávat, a já vám ručím za to, že z kteréhokoli z nich, náhodně vybraného, mohu vychovat jakéhokoli odborníka – lékaře, právníka, umělce, obchodníka, velitele a samozřejmě i žebráka nebo zloděje, nezávisle na jejich talentu, sklonech, schopnostech, povolání a rase jejich předků.“ (J. Watson, Behaviorism, 1930, p.82)

„Give me a dozen healthy infants, well-formed, and my own specified world to bring them up in and I'll guarantee to take any one at random and train him to become any type of specialist I might select – doctor, lawyer, artist, merchant-chief and, yes, even beggar-man and thief, regardless of his talents, penchants, tendencies, abilities, vocations, and race of his ancestors. I am going beyond my facts and I admit it, but so have the advocates of the contrary and they have been doing it for many thousands of years.“

„Dejte mi tucet zdravých, dobře stavěných dětí a můj vlastní svět, ve kterém bych je mohl vychovávat, a já vám ručím za to, že z kteréhokoli z nich, náhodně vybraného, mohu vychovat jakéhokoli odborníka – lékaře, právníka, umělce, obchodníka, velitele a samozřejmě i žebráka nebo zloděje, nezávisle na jejich talentu, sklonech, schopnostech, povolání a rase jejich předků. Nemám to dostatečně podložené a uznávám to, ale podobně jsou na tom zastánci opačného názoru, a ti si na něm bez důkazu trvají už kolik tisíc let.“ (J. Watson, Behaviorism, 1930, p.82)

What to Know: The Little Albert Experiment

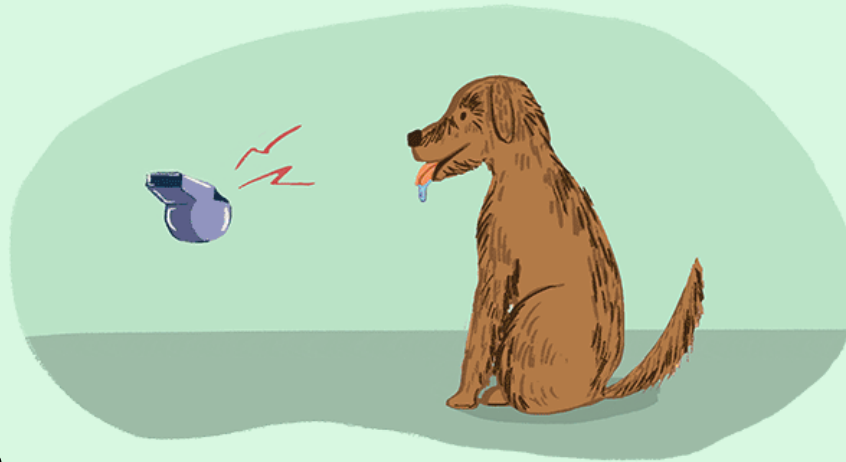
J. B. Watson
1878-1958

S → **R**

predikcia správania

Little Albert study

<https://www.youtube.com/watch?v=FMnhyGozLyE>

Classical conditioning to condition an emotional reponse

9-month-old "Albert" exposed to stimuli and observed

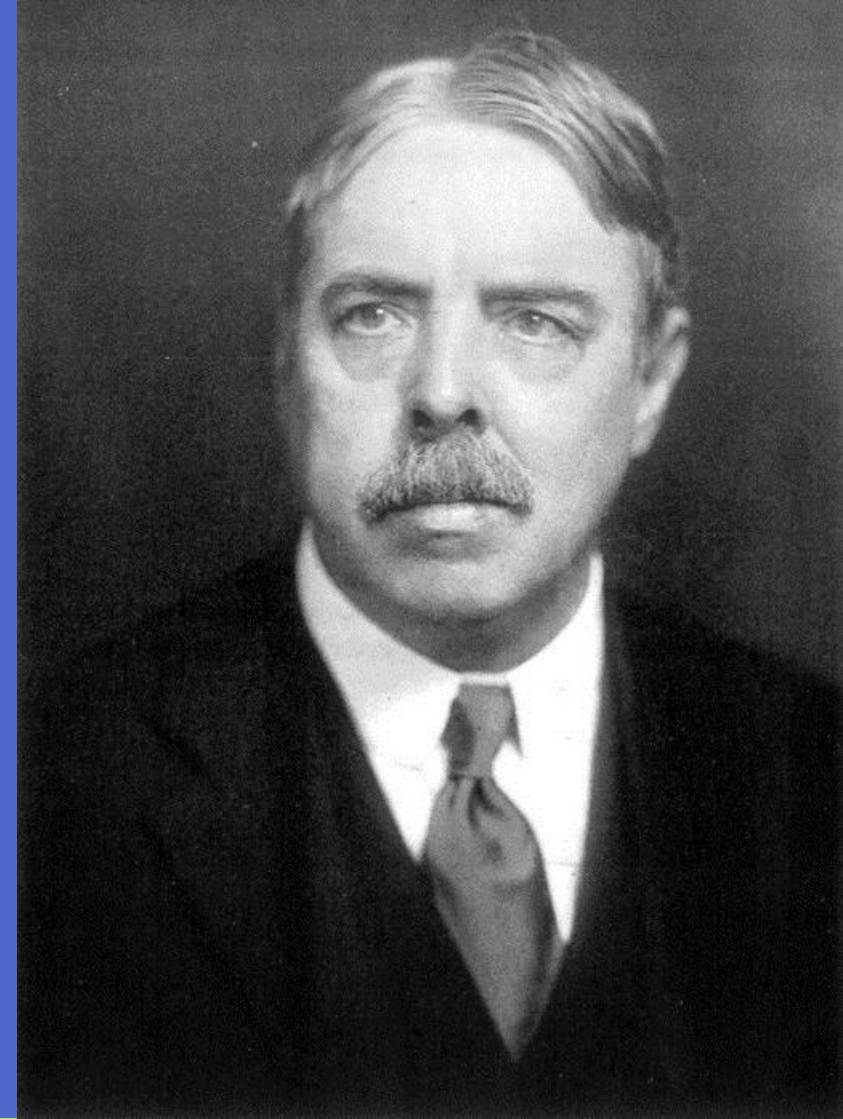
White rat paired with loud noise

Albert conditioned to fear white rat

Inštrumentálne (operacionálne) podmieňovanie

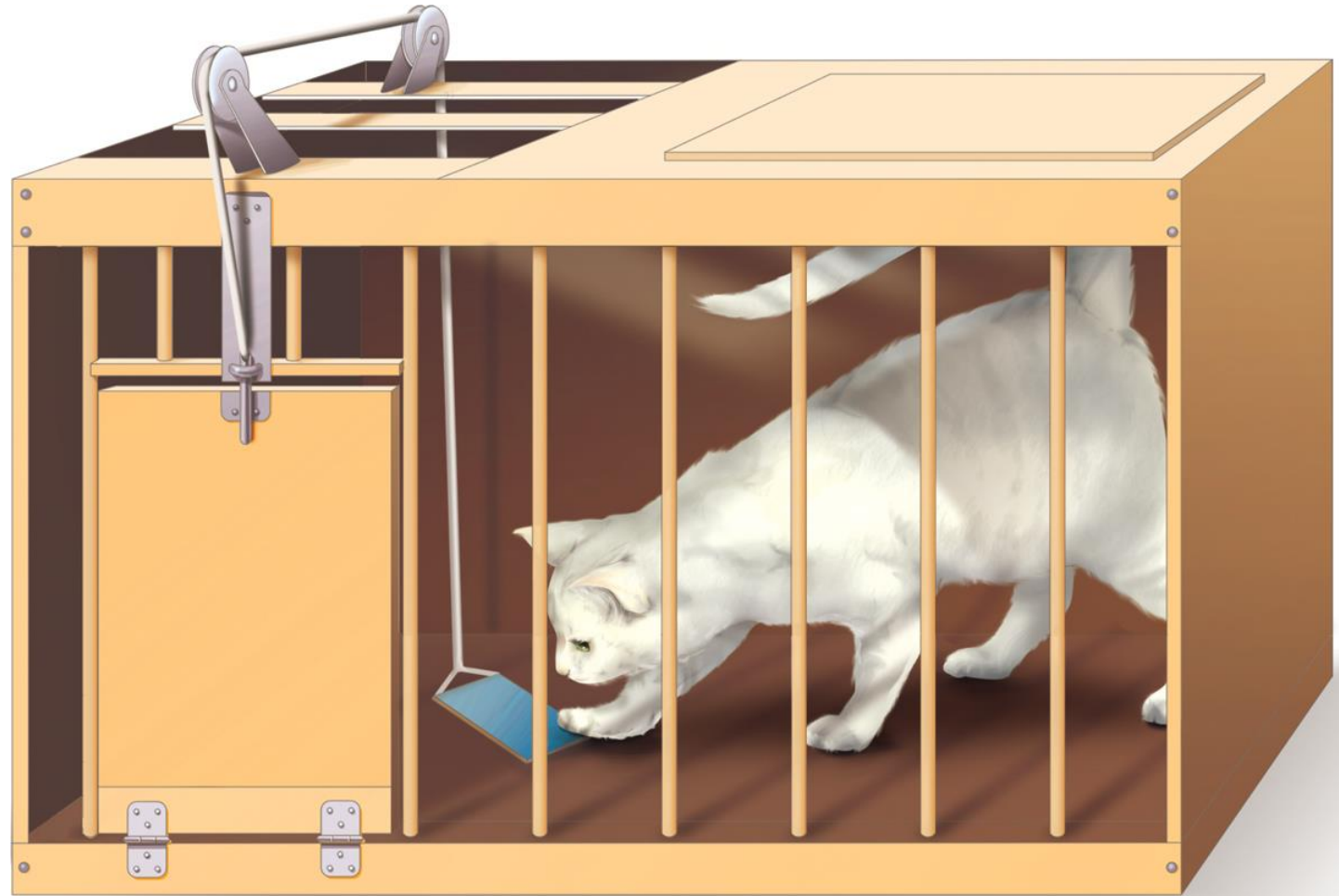
Jedinec sa učí správaniu, pretože správanie funguje ako nástroj toho, ako pôsobiť na okolie (dostať odmenu/trest)

E. L. Thorndike

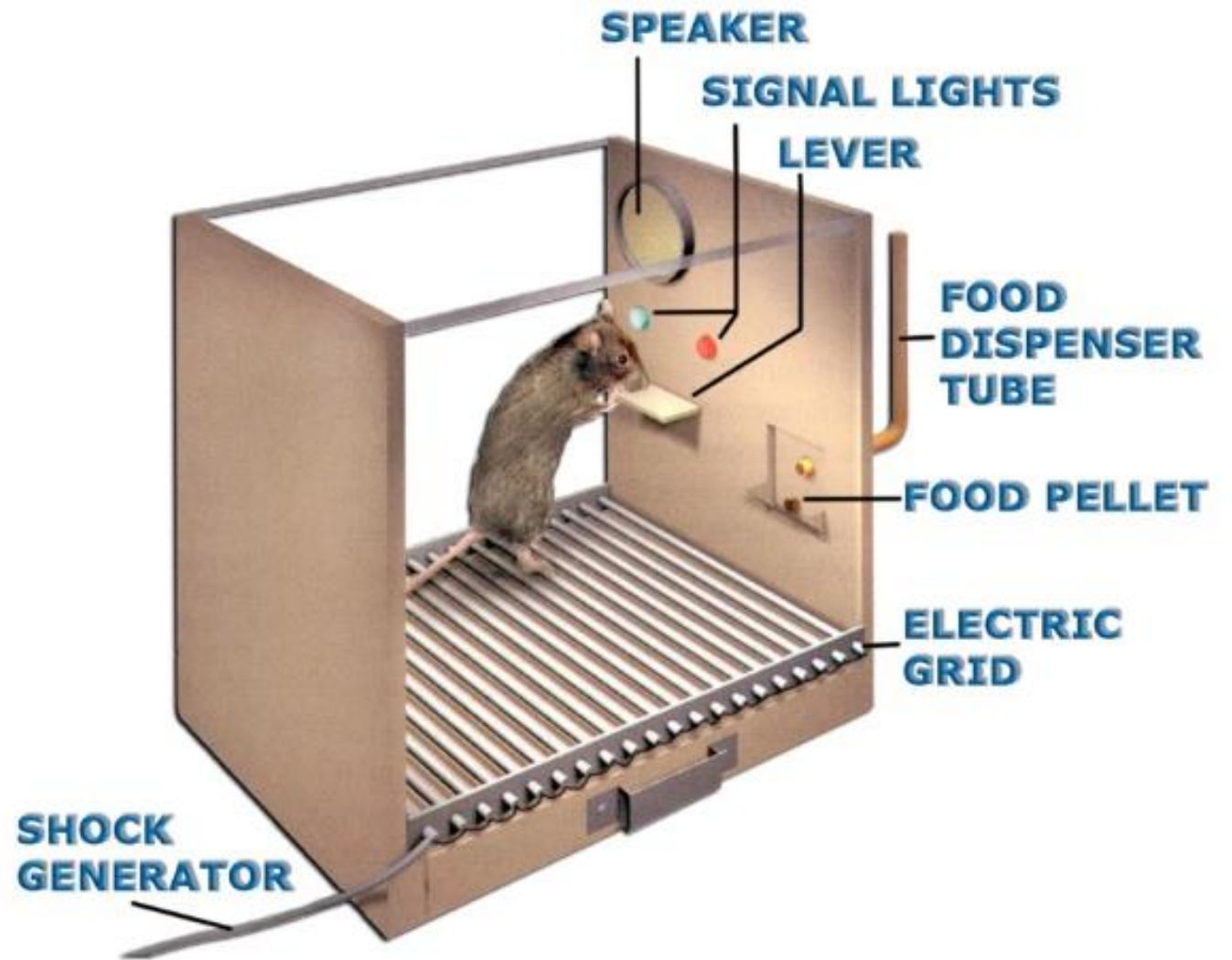
1874-1949

- ▷ Pokus, omyl
- ▷ **Zákon účinku:** z náhodných reakcií sa uchová to, čo malo pozitívne dôsledky
- ▷ **Inštrumentálne (operacionálne) podmieňovanie:** Jediniec sa učí správaniu, pretože správanie funguje ako nástroj toho, ako pôsobiť na okolie (dostať odmenu/trest)

B. F. Skinner 1904-1990

- ▷ Skinner box
- ▷ Páčka
- ▷ Základná úroveň
- ▷ Osvojovanie
- ▷ Vyhasínanie

Posilnenie a trest

- ▷ **Pozitívne posilnenie:** príjemný podnet
- ▷ **Negatívne posilnenie:** odobratie nepríjemného podnetu

- ▷ **Pozitívny trest:** nepríjemný podnet
- ▷ **Negatívny trest:** odobratie príjemného podnetu

- ▷ Posilnenie = žiadúce
- ▷ Pozitívny = pridanie podnetu
- ▷ Negatívny = odobratie

Operacionálne podmieňovanie

- ▷ Tvarovanie
- ▷ Primárne / podmienené posilňovanie
- ▷ Generalizácia
- ▷ Rozlišovanie

Schémy posilňovania

Schéma

Charakteristika

poměrová schémata

schéma s fixným poměrem

k posílení (zpevnění) dochází po určitém počtu odpovědí

schéma s variabilním poměrem

k posílení dochází po určitém počtu odpovědí, množství potřebných odpovědí se nepředvídatelně mění

intervalová schémata

schéma s fixním intervalem

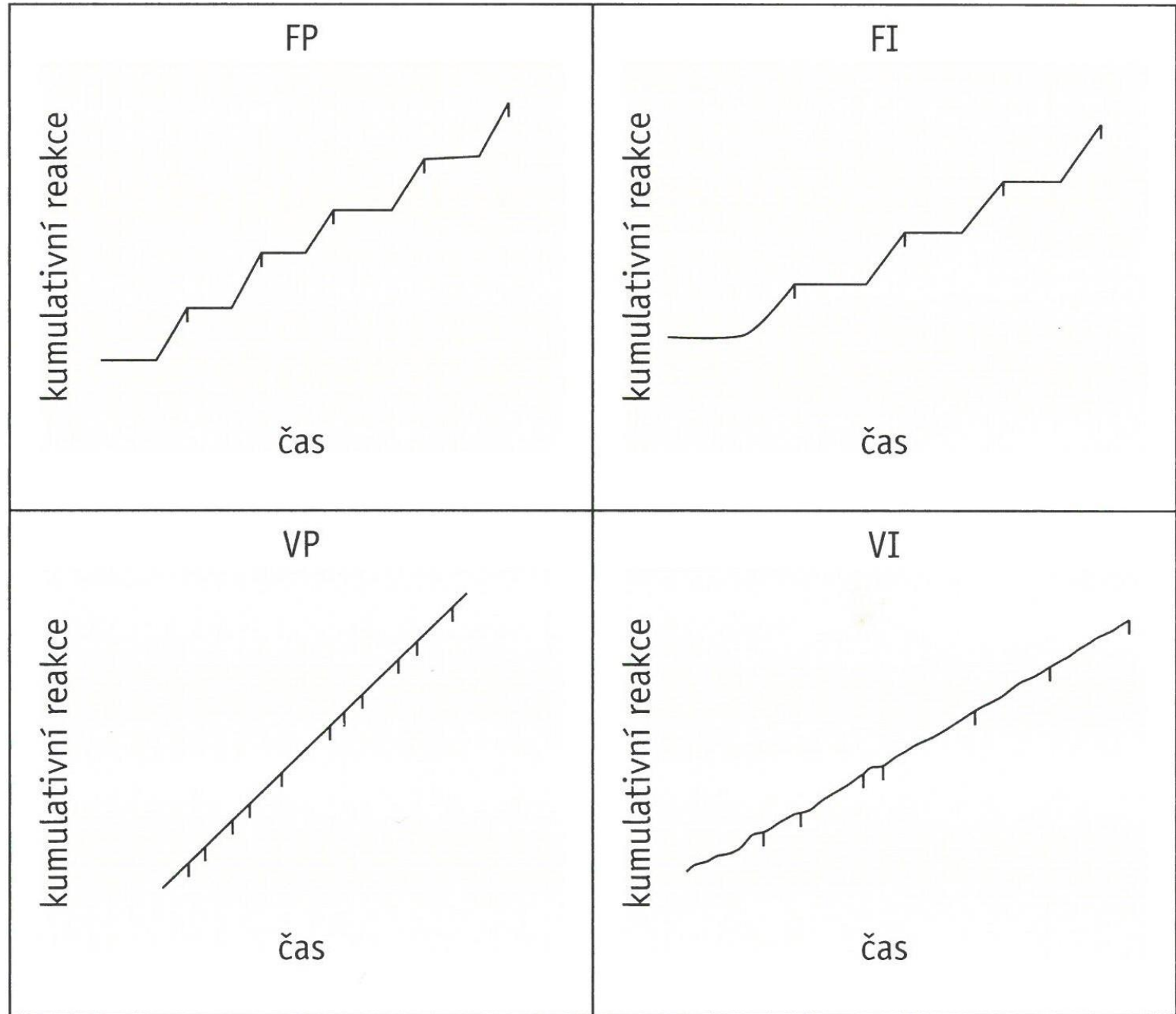
k posílení dochází po uplynutí určité doby od posledního posílení

schéma s variabilním intervalem

k posílení dochází po uplynutí určité doby od posledního posílení, délka trvání intervalu se nepředvídatelně mění

Schémy posilňovania

- ▷ FP: fixný pomer
- ▷ FI: fixný interval
- ▷ VP: variabilný pomer
- ▷ VI: variabilný interval

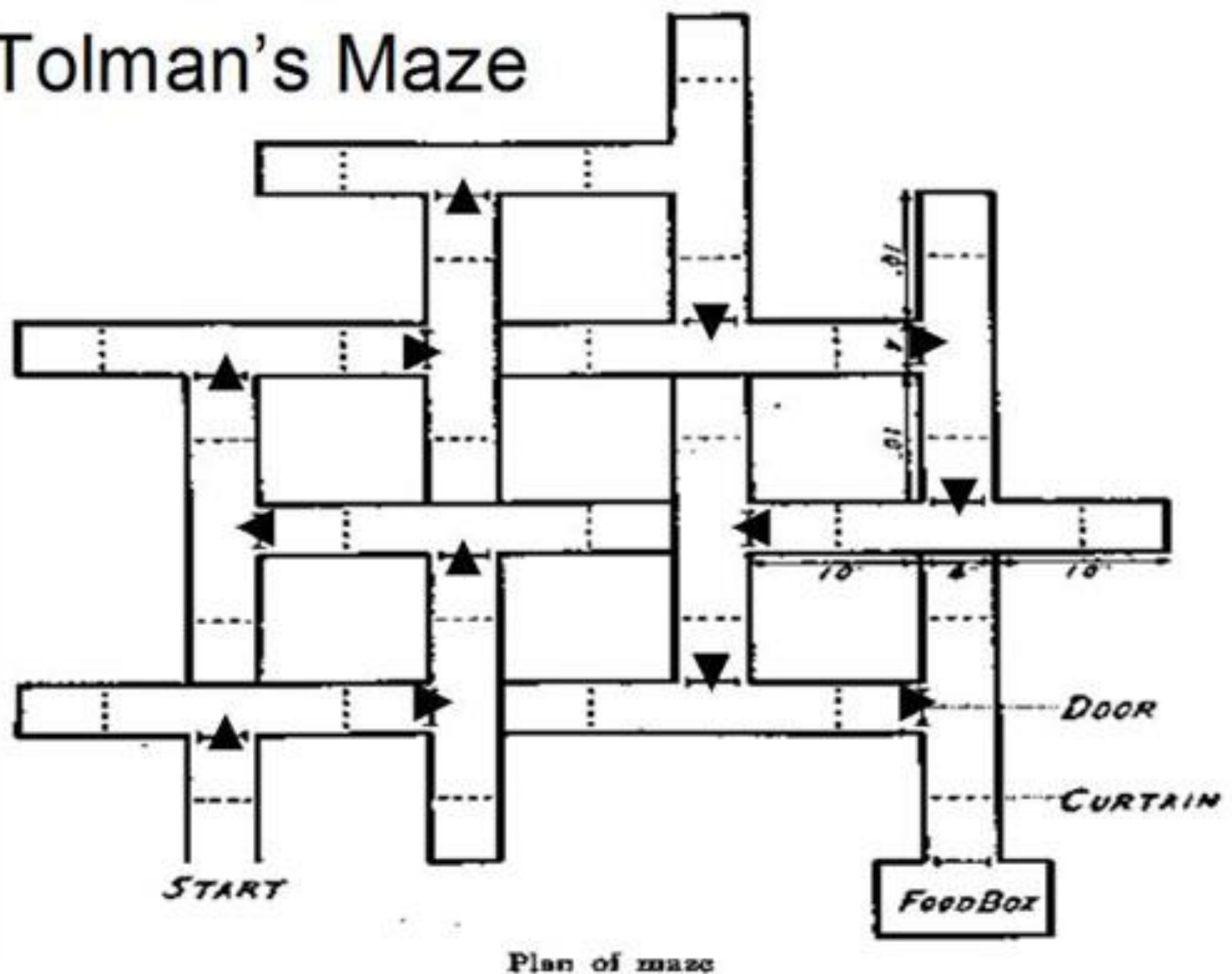
Operacionálne podmieňovanie

- ▷ Únikové učenie
- ▷ Vyhybavé učenie
- ▷ Kognitívne faktory:
 - Časová styčnosť
 - Kontrola (naučená bezmoc)
- ▷ Biologické faktory
 - Typ správania
 - Typ posilnenia/trestu

Tolman's Maze

E. C. Tolman
1886-1959

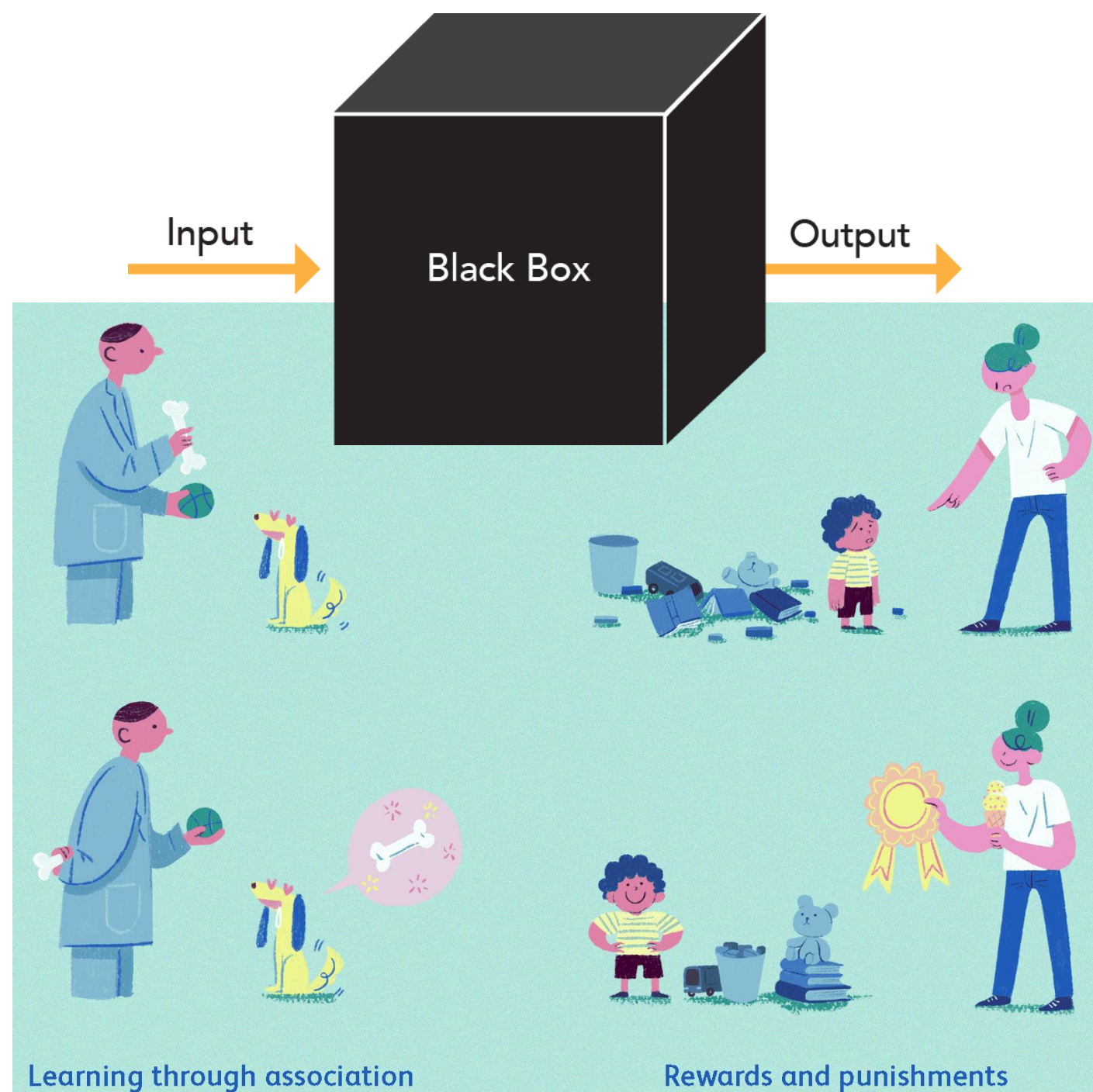
- ▷ Latentné učenie
- ▷ Učenie bez posilnenia
- ▷ Kognitívna mapa

Behaviorismus

- ▷ Pozorovateľné správanie (nie kognícia, emócie – black box)
- ▷ Správanie je ovplyvnené prostredím
- ▷ Zákonitosti ovplyvňovania
- ▷ Jediniec je determinovaný prostredím

- ▷ Človek – rovnaké zákonitosti ako zvierá

- ▷ <https://www.youtube.com/watch?v=AlhJYeSWqSs>
 - ▷ *Príklady dobrej aplikácie?*

▷ *Behaviorismus: silné a slabé stránky?*

Behaviorismus: silné a slabé stránky

- ▷ Zákonitosti učenia
- ▷ Metodologické, opakovateľné
- ▷ Využitia v praxi
- ▷ Nevenuje sa mentálnym procesom, biologickým vplyvom
- ▷ Ekologická validita
- ▷ Nevysvetľuje celé učenie
- ▷ Slobodná vôľa?

Zdroje

- ▷ Nolen-Hoeksema, S., Fredrickson, B. L., Loftus, G. R., & Wagenaar, W. A. (2012). *Psychologie Atkinsonové a Hilgarda* (Vyd. 3., přeprac). Praha: Portál.
- ▷ Sternberg, R. J. (2009). *Kognitivní psychologie* (Vyd. 2). Praha: Portál.
- ▷ <https://www.positive-parenting-ally.com/image-files/john-b-watson-baby-experiment.jpg>
- ▷ https://en.wikipedia.org/wiki/John_B._Watson
- ▷ <https://www.thinglink.com/scene/459780701164666881>
- ▷ https://epigeum.com/downloads/uct_accessible/uk/01_lecturing1/html/course_files/2_30.html
- ▷ <https://www.fastcompany.com/2682726/a-portrait-of-your-face-as-a-happier-person>
- ▷ <https://terriermandotcom.blogspot.com/2012/05/thorndikes-cat-box.html>
- ▷ <https://www.slideshare.net/sebinomics/consumer-behaviour-part2-the-individual-perspective-8637711/41-Operant-Conditioning-The-Skinner-Box>
- ▷ <https://www.simplypsychology.org/tolman.html>
- ▷ <http://www.pigeon.psy.tufts.edu/psych26/kohler.htm>
- ▷ <http://www.busandcoach.travel/en/safe/>
- ▷ <https://twitter.com/iata/status/967071862852218881>
- ▷ [https://www.verywellmind.com/thmb/RNPjfzNgBrS_XMJmWRzrquYADJ0=/2500x1667/filters:no_upscale\(\):max_bytes\(150000\):strip_icc\(\)/behavioral-psychology-4157183-FINAL-5d8248854be64e34a9f4792179e6c998.png](https://www.verywellmind.com/thmb/RNPjfzNgBrS_XMJmWRzrquYADJ0=/2500x1667/filters:no_upscale():max_bytes(150000):strip_icc()/behavioral-psychology-4157183-FINAL-5d8248854be64e34a9f4792179e6c998.png)
- ▷ <http://www.zestin-it.com/wp-content/uploads/2016/05/Black-Box.png>
- ▷ [https://www.verywellmind.com/thmb/vwxLVr19xtN2o-eXF_Ili7b-tTk=/1500x1000/filters:no_upscale\(\):max_bytes\(150000\):strip_icc\(\)/the-little-albert-experiment-2794994-v1-a5c15823d21d4fd4889c2ec75c90ed30.png](https://www.verywellmind.com/thmb/vwxLVr19xtN2o-eXF_Ili7b-tTk=/1500x1000/filters:no_upscale():max_bytes(150000):strip_icc()/the-little-albert-experiment-2794994-v1-a5c15823d21d4fd4889c2ec75c90ed30.png)